

STRATEŠKI PLAN ZA PERIOD 2024-2028. GODINE

1. UVOD

Pred vama je novi petogodišnji Strateški plan (SP) Ekumenske humanitarne organizacije (EHO) za period od 2024. do 2028. godine¹.

Novi petogodišnji SP za period od 2024. do 2028. godine EHO je rezultat rada tokom čitave 2023. godine. Proces izrade SP se zasnivao na učešću svih zainteresovanih grupa EHO. Kroz konsultativne sesije sa zaposlenima, članovima Skupštine EHO, korisnicima, donatorima, domaćim i stranim partnerima i volonterima, prikupljene su relevantne informacije za definisanje strateškog okvira za rad i dalji razvoj organizacije.

U procesu realizacije SP, a u zavisnosti od unutrašnjeg i spoljašnjeg okruženja, moguća je i revizija SP ili izrada podržavajućih dokumenata.

2. ISTORIJAT ORGANIZACIJE

EHO je neprofitno udruženje građana koje nastavlja rad Ekumenske humanitarne službe osnovane 19. februara 1993. godine na inicijativu Svetskog saveta crkava. Ideja za osnivanje organizacije bila je želja da se odgovori na potrebe ugroženih građana Vojvodine, bez obzira na versku ili nacionalnu pripadnost, i da im se obezbedi odgovarajuća humanitarna pomoć. Osnivači EHO, i ujedno i članovi Skupštine organizacije su: Slovačka evangelička A.V. crkva u Srbiji, Reformatska hrišćanska crkva u Srbiji, Eparhija Svetog Nikolaja u Ruskom Krsturu i Evangelička hrišćanska A.V. crkva u Srbiji - Vojvodini. Od samog osnivanja rad EHO predstavlja primer saradnje crkava u obavljanju dijakonijskog, humanitarnog i razvojnog rada širom Srbije i svedoči o misiji crkava u radu sa siromašnima i marginalizovanim, dokazujući time da su i tradicionalne društvene strukture, kao što su crkve, pokretačka snaga razvoja građanskog društva. EHO se pokazala kao otvorena i fleksibilna organizacija koja uspešno odgovara na izazove koje pred nju i društvo u celini stavljaju procesi reformi, demokratizacije i evropskih integracija.

Tokom tri decenije postojanja EHO se menjala od organizacije koja pruža humanitarnu pomoć u organizaciju koja se fokusira na razvojne projekte koji doprinose rešavanju socijalnih problema i osnaživanju osetljivih grupa, ne samo u Vojvodini, već i u svim delovima Srbije. Takođe, u proteklom periodu EHO je pokazala da ume da brzo reaguje u kriznim situacijama i da odgovori na potrebe ugroženih osoba, kao na primer tokom migrantske krize, pandemije COVID-19 ili poplava tokom 2023. godine.

3. MANDATI I OBAVEZE ORGANIZACIJE

U periodu od 2019. do 2023. godine (u periodu implementacije prethodnog Strateškog plana) sledeći mandati i obaveze su preuzeti:

- Dobijene su licence za pružanje usluga lični pratilac deteta, pomoć u kući za odrasla i starija lica i pomoć u kući za decu sa smetnjama u razvoju.
- Sklopljeni su sporazumi o saradnji sa nekoliko institucija, opština i organizacija: Nacionalnim savetom romske nacionalne manjine u Srbiji, Kancelarijom za inkluziju Roma Vlade Autonomne Pokrajine Vojvodine, Generalnim sekretarijatom Vlade Republike Srbije, Udruženjem romskih studenata, Evropskom konsalting grupom, Omladinskom prestonicom

¹ Svi pojmovi upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Evrope Novi Sad – OPENS, DIMEK (Nemačkim informativnim centarom za migracije, stručno obrazovanje i karijeru), Fondacijom za obrazovanje Roma, lokalnim samoupravama Alibunar, Arandjelovac, Beočin, Kanjiža, Kovin, Obrenovac, Požega, Raška, Smederevska Palanka, Stara Pazova, Valjevo, Velika Plana, Voždovac, Zrenjanin, Zvezdara i Žabalj, i sa gradovima Kragujevac, Niš, Novi Sad i Šabac, kao i sa školama u brojnim lokalnim zajednicama.

4. ANALIZA OKRUŽENJA

4.1. Socijalni, ekonomski i politički kontekst:

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, na osnovu Popisa stanovništva iz oktobra 2022. godine, Republika Srbija, bez AP Kosova i Metohije, ima 6,647.003 stanovnika, od čega 3,415.025 (51,4%) žena i 3,231.978 (48,6%) muškaraca. U poređenju sa Popisom iz 2011. godine, broj stanovnika u Republici Srbiji je manji za 6,9%, jer je broj stanovnika smanjen za 495.975 lica. Demografsku situaciju u Republici Srbiji karakteriše demografsko starenje i visoka prosečna starost stanovništva (prosečna starost stanovništva u Republici Srbiji je 43,85 godina), opadajuća stopa fertiliteta i visoka stopa mortaliteta, uz kontinuiranu ekonomsku migraciju.

Podaci Republičkog zavoda za statistiku pokazuju da oko 7% stanovništva (blizu 486.166 lica u 2019. godini) ne može da zadovolji osnovne potrebe (apsolutno siromaštvo). Samo polovina ovog broja je administrativno priznata kao siromašna i prima novčanu socijalnu pomoć. Stopa rizika od siromaštva iznosila je 21,2% u 2021. godini (manje za 0,5 procentnih poena nego 2020). Stopa rizika od siromaštva pokazuje da su mladi (od 18 do 24 godine) bili najizloženiji riziku od siromaštva (27,7%), kao i osobe starije od 65 (22,7%). Od radno aktivnog stanovništva najizloženiji riziku od siromaštva bila su nezaposlena lica (48,6%). Prema podacima Nacionalne službe za zapošljavanje iz oktobra 2023. godine ukupan broj nezaposlenih osoba iznosio je 386.839. Takođe, samozaposlena lica su bila u većem riziku od siromaštva. Stopa rizika od siromaštva za penzionere iznosila je 19,9%.

Nacionalni izveštaj o inkluzivnom obrazovanju za period 2019-2021. godinu navodi da je obuhvat dece iz osetljivih grupa, kada je u pitanju predškolsko obrazovanje (starosti od 3 do 5 godina), veoma nizak, a to se posebno odnosi na romsku decu koja žive u podstandardnim naseljima i iznosi 7%, dok je obuhvat u opštoj populaciji 61%. Takođe, 64% romske dece završava osnovnu školu, u poređenju sa 100% dece iz većinske populacije. Broj dece koja pohađaju odeljenja za obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju u školama i školama za obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju opada, dok se povećava broj i ideo dece u osnovnim školama koja se obrazuju kroz IOP1 i IOP2. Što se tiče srednjeg obrazovanja, 28% romske dece upisuje srednje škole (u opštoj populaciji 94%). Stopa završavanja je 61% (u poređenju sa 98% u opštoj populaciji). Obuhvat srednjim obrazovanjem je takođe nizak za decu iz porodica nižeg socijalnog i ekonomskog statusa i iznosi 79%. Povećava se broj učenika u odeljenjima i školama za obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju u srednjem obrazovanju (327 više u školskoj 2020/2021. godini), a takođe je povećan broj učenika koji se obrazuju na osnovu IOP2 u redovnim srednjim školama. Većina dece izbeglica i migranata upisana je u obrazovni sistem (preko 85%) i obezbeđena im je neophodna podrška (dopunska nastava, ishrana, informatička oprema, udžbenici itd).

Politička situacija u Srbiji je osetljiva zbog nerešenih pitanja u okviru dijaloga među donosiocima odluka u vezi sa statusom Kosova i Metohije, kao i zbog tenzija izazvanih sukobima Rusije i

Ukrajine i u Gazi na globalnom nivou. Evropska komisija je u Godišnjem izveštaju o napretku za 2022. navela da će tempo pregovora i dalje zavisiti od tempa reformi vladavine prava i od normalizacije odnosa Srbije sa Kosovom*. Proces evropskih integracija važan je za prioritizaciju pitanja od značaja za smanjenje siromaštva i socijalno uključivanje, posebno u okviru Akcionog plana za Poglavlje 23 i Akcionog plana za Poglavlje 19.

U prethodnom periodu Srbija je usvojila niz relevantnih strateških dokumenta i akcionih planova: Strategija obrazovanja i vaspitanja do 2030. godine i Akcioni plan do 2023. godine; Strategija zapošljavanja u Republici Srbiji za period od 2021. do 2026. godine sa Akcionim planom za period od 2021. do 2023; Strategija prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine sa Akcionim planom za period od 2022. do 2023; Strategija deinstitucionalizacije i razvoja usluga socijalne zaštite u zajednici za period 2022-2026. godine; Strategija za stvaranje podsticajnog okruženja za razvoj civilno društva u Republici Srbiji za period 2022-2030. godine sa Akcionim planom za period 2022-2023; Akcioni plan za period 2021-2023. godine za sprovođenje Strategije o ekonomskim migracijama Republike Srbije za period 2021-2027. godine; Zakon o socijalnom preduzetništvu; Izmene Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom i Zakona o socijalnoj karti.

Takođe, usvojeni su relevantni strateški dokumenti i akcioni planovi za pojedine ugrožene grupe: Strategija za mlade u Republici Srbiji za period od 2023. do 2030. godine; Strategija za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period 2022-2030. godine sa Akcionim planom za period 2022-2024; Akcioni plan za 2022. i 2023. godinu za sprovođenje Strategije za rodnu ravnopravnost za period od 2021. do 2030. godine; Akcioni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji za period od 2020. do 2024. godine u periodu od 2023. do 2024. godine.

Akcioni plan za sprovođenje Programa Vlade 2023-2026. pominje donošenje Strategije socijalne zaštite (II kvartal 2024), Strategije praćenja i unapređenja ljudskih prava 2024-2030 i Akcioni plan (IV kvartal 2023), Plan razvoja socijalnog preduzetništva (II kvartal 2023), Porodično pravo (IV kvartal 2023).

4.2. Zainteresovane strane EHO:

Korisnici: Najvažnija zainteresovana strane EHO su korisnici usluga i servisa. Kroz direktnu pomoć i zadovoljavanje osnovnih potreba, obrazovanje, zapošljavanje, javno zagovaranje, participaciju, mobilisanje lokalne zajednice i druge vidove podrške, EHO namerava da osnaži same korisnike i da zajedno sa njima, oslanjajući se na njihove kapacitete, brojnost, vidljivost i motivisanost, nastavi da radi na smanjenju siromaštva, socijalnoj inkluziji i razvoju građanskog društva. **EHO će zajedno sa svojim korisnicima nastaviti da se bori za poštovanje ljudskih prava, a protiv svih oblika predrasuda, marginalizacije i diskriminacije.**

Crkve članice: Četiri manjinske crkve, osnivači EHO, od samoga starta predstavljaju važnu zainteresovanu stranu EHO. Predstavljeni kroz upravljačka tela (Skupština, Direktor), crkve osnivači su ključni za donošenje strateških dokumenata EHO koji određuju pravac razvoja, ali i za realizaciju projekata, pre svega kroz delovanje crkvenih volonterskih grupa - dijakonijske grupe. **EHO će nastaviti da unapređuje komunikaciju sa predstavnicima crkava i crkvenih grupa i da radi na međusobnoj razmeni iskustava i sinergiji aktivnosti.**

Volonteri: Značajan resurs EHO jesu i njeni domaći i inostrani volonteri koji se uključuju u

realizaciju projekata i svojim radom promovišu volonterski rad, mobilišu i podstiču građane da pomognu ugroženima u svojoj zajednici.

EHO će zajedno sa svojim volonterima nastaviti da pruža usluge i servise i podstiče mobilisanje građana, radi daljeg razvoja lokalne zajednice.

Zaposleni EHO: Značajan resurs organizacije jesu njeni zaposleni koji svojim znanjem, iskustvom i zalaganjem doprinose uspešnoj realizaciji projekata i rešavanju brojnih problema u lokalnim zajednicama i na taj način učvršćuju leadersku poziciju EHO u civilnom sektoru u Srbiji, ali i šire.

EHO će i dalje nastaviti da osnažuje svoje zaposlene ulažući u njihove kapacitete, razvoj znanja i veština kroz učešće na obukama i seminarima u zemlji i inostranstvu, u cilju što boljeg odgovora na probleme sa kojima se naši korisnici suočavaju.

Civilni sektor: Saradnja EHO sa drugim organizacijama civilnog društva (OCD) se ostvaruje kroz dugoročna partnerstva i umrežavanja, ali i na projektnom nivou, kada je partnerstvo vremenski ograničeno trajanjem projekta.

EHO će nastojati da podstiče umrežavanje i zajedničko delovanje OCD. Na taj način će se uticaj OCD na organe uprave na lokalnom, pokrajinskom i državnom nivou značajno povećati. EHO će nastojati da radi na sinergiji sa drugim OCD, sa ciljem efikasnijeg javnog zagovaranja i lobiranja u oblastima relevantnim za rad EHO.

Jedinice lokalne samouprave: Na lokalnom nivou EHO je ostvario saradnju sa više jedinica lokalnih samouprava (JLS). Saradnju sa JLS EHO najčešće ostvaruje radi zajedničke realizacije projekata i ona ima određeno vremensko trajanje (projekti najčešće traju jednu godinu), ali i kroz procese javnih nabavki gde je EHO nosilac implementacije socijalnih usluga u lokalnoj zajednici (pomoć u kući za odrasla i starija lica, pomoć u kući za decu sa smetnjama u razvoju i dnevni centar za decu i mlade sa invaliditetom).

Danas JLS učestvuju u finansiranju EHO projekata. EHO će nastaviti da saraduje sa jedinicama lokalne samouprave i kroz međusektorsku saradnju uticati na unapređenje položaja ranjivih i marginalizovanih grupa u društvu. EHO će nastojati da saraduje sa JLS sa ciljem izgradnje njihovih kapaciteta i resursa, radi korišćenja mogućnosti donacija za JLS.

Pokrajinski organi uprave: Na nivou Pokrajinske vlade AP Vojvodine je produbljena saradnja sa Pokrajinskim sekretarijatom za privredu i turizam, Pokrajinskim sekretarijatom za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost polova, Pokrajinskim sekretarijatom za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice, i Kancelarijom za inkluziju Roma.

EHO će nastaviti saradnju sa pokrajinskim organima uprave i kroz međusektorsku saradnju raditi na unapređenju položaja marginalizovanih i ranjivih grupa u društvu. Osim toga, EHO će u saradnji sa pokrajinskim organima uprave promovisati primere dobre prakse i ponuditi metode i instrumente za realizaciju projekata u oblasti socijalne zaštite i socijalne inkluzije.

Državni organi uprave: Na nivou državnih organa uprave, EHO je intenzivirao saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, Timom za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva, Ministarstvom prosvete, Ministarstvom građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i Komesarijatom za izbeglice i migracije Republike Srbije.

EHO će nastaviti saradnju sa državnim organima uprave i kroz međusektorsku saradnju raditi na unapređenju položaja marginalizovanih i ranjivih grupa u društvu. Pored toga, EHO će u saradnji

sa državnim organima uprave promovisati primere dobre prakse i ponuditi metode i instrumente za realizaciju projekata u oblasti socijalne zaštite i socijalne inkluzije.

Internacionalni partneri – nevladine organizacije: Međunarodni partneri, crkve i crkvene organizacije iz Evrope i Sjedinjenih Američkih Država od kojih je EHO dobijala ideje, novčanu i materijalnu pomoć koja je omogućavala realizaciju raznih projekata, bili su od velikog značaja za organizaciju od samog njenog osnivanja. Od velikog značaja su i članstva EHO u međunarodnim mrežama – Eurodiaconia, ACT Alliance, BCSDN.

Internacionalni partneri – vladine organizacije: EHO je uspešno sarađivao sa Švajcarskom agencijom za razvoj i saradnju, Švajcarskim sekretarijatom za migracije, Ministarstvom inostranih poslova Norveške, Ministarstvom inostranih poslova Austrije, Švedskom internacionalnom razvojnom agencijom, Kanadskom internacionalnom razvojem agencijom, Saveznim Ministarstvom za ekonomsku saradnju i razvoj Vlade SR Nemačke, ambasadama različitih zemalja i drugim međunarodnim vladinim organizacijama i agencijama.

EHO će nastaviti saradnju sa internacionalnim partnerima i zajedničkim radom će uticati na poboljšanje položaja marginalizovanih grupa u Republici Srbij

4.3. Šta je potrebno da EHO uradi?

Potrebno je da se EHO u narednih pet godina fokusira na oblasti u kojima će moći da razvija i unapređuje svoje usluge i servise (pružanjem direktnih usluga i servisa ljudima u potrebi), ali i da istovremeno, više nego ranije, radi na promovisanju svoje ekspertize i na taj način poveća svoj uticaj na političkom nivou.

EHO će nastaviti da promoviše aktivizam u crkvama i radiće na mobilizaciji, razvoju lokalnih zajednica i jačanju aktivnog građanstva radi unapređenja položaja najugroženijih grupa.

EHO će nastojati da osnaži svoju poziciju u društvu i težiće uspostavljanju saradnje i partnerskih odnosa sa republičkim organima uprave, a radi realizacije strateški važnih projekata u oblasti socijalne zaštite, socijalne inkluzije, unapređenja položaja marginalizovanih grupa i demokratizacije društva.

5. CILJNE GRUPE ORGANIZACIJE

Ciljne grupe EHO su sve ranjive i marginalizovane grupe čija su ljudska prava narušena i/ili su diskriminisane. U svom radu EHO direktno sarađuje sa sledećim ciljnim grupama: deca i mladi, osobe sa invaliditetom, stare osobe, izbeglice i migranti, Romi, osobe sa zdravstvenim problemima, seosko stanovništvo, nezaposlene osobe, devojčice i žene, crkveni lideri i OCD. Ciljne grupe EHO su i JSL, pokrajinski i državni organi uprave i institucije sistema, svi nadležni za sprovođenje politika koje za cilj imaju unapređenje položaja ranjivih i marginalizovanih grupa u Republici Srbiji, kao i međunarodna donatorska zajednica koja omogućava održivost projektnih aktivnosti.

6. MISIJA, VIZIJA I VREDNOSTI ORGANIZACIJE

6.1. Misija

Ekumenska humanitarna organizacija je dijakonijska organizacija koja doprinosi izgradnji pravednog društva u kome se poštuju različitosti.

6.2. Vizija

Oснаženo društvo koje poštuje ljudsko dostojanstvo.

6.3. Vrednost

• **Ljudska prava, jednakost i ljudsko dostojanstvo**

EHO priznaje urođeno dostojanstvo svake osobe i podržava ugrožene pojedince i zajednice u njihovom nastojanju da se izbere za budućnost dostojnu čoveka i društvo u kome se poštuju ljudska prava, nediskriminacija, jednakost i jednake mogućnosti za sve ljude uz uvažavanje njihove različitosti. Projekti EHO podstiču osnaživanje onih za koje i sa kojima radi, kako bi ostvarili ove ciljeve.

• **Mir i pomirenje**

EHO se zalaže za mir i pomirenje i podržava rešavanje svih vrsta sukoba na nenasilan način.

• **Međuveraska i međureligijska saradnja**

EHO podržava saradnju i zbližavanje hrišćanskih crkava, istovremeno promovišući međureligijski dijalog. EHO smatra da su crkve i vernici odgovorni za najugroženije bez obzira na njihovu etničku ili versku pripadnost i da briga o marginalizovanim pojedincima pruža izuzetnu priliku za ekumenske i međuverške akcije i dijalog.

• **Solidarnost, socijalna pravda i inkluzija**

EHO se zalaže za solidarnost i socijalnu pravdu i da oni koji su u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti imaju veće učešće u donošenju odluka koje se tiču njihovog života, poboljšanja životnog standarda i opšte dobrobiti. Solidarnost, međusobno povezivanje i inkluzija treba da doprinesu prevazilaženju društvenih problema i dostojanstvenom životu za sve.

• **Održivi razvoj**

EHO podržava uspostavljanje ravnoteže između društvenih, ekonomskih, tehnoloških i ekoloških faktora kako bi se bogatstvo i resursi naše planete sačuvali za buduće generacije.

• **Odgovornost, efikasnost i transparentnost**

U svim aspektima svog rada EHO se zalaže za najviše standarde efikasnosti, kvaliteta, fleksibilnosti, i transparentnosti u radu, kao i za odgovornost prema svim zainteresovanim stranama. EHO to postiže putem pravilne i racionalne raspodele i korišćenje raspoloživih resursa, ulaganjem u njihov razvoj i spremnošću da uči i da se menja u skladu sa zahtevima svog okruženja.

• **Participativan način rada**

EHO se zalaže za stalan dijalog i partnerstvo, uključivanje i povezivanje svih zainteresovanih strana u svim oblastima svog rada, a naročito u toku planiranja i realizacije projekata. U skladu sa tim principom, EHO podržava učešće svih građana u procesu donošenja odluka bitnih za njihov život i život njihove zajednice jer smatra da je razvoj stabilnog i solidarnog društva rezultat inkluzivnih i participativnih procesa.

7. PROGRAMSKE OBLASTI

Aktivnosti EHO sprovode se u četiri programske oblasti rada:

1. humanitarni rad;
2. ekumenski dijalog;
3. socijalna uključenost i ljudska prava;
4. socijalna zaštita.

8. STRATEŠKI CILJEVI ORGANIZACIJE

1. Razvoj civilnog društva kroz zagovaranje prava, socijalnu inkluziju, razvijanje potencijala ranjivih grupa, kao i partnerstvo sa državnim institucijama i drugim zainteresovanim stranama;
2. Uključivanje EHO usluga u postojeći sistem socijalne zaštite i razvoj inovativnih usluga kroz izgradnju sopstvenih kapaciteta i partnerstvo sa svim zainteresovanim stranama;
3. Poboljšanje saradnje među etničkim i verskim zajednicama u zemlji kroz informisanje, javno zagovaranje, partnerstvo, razvoj interkulturalnosti, uspostavljanje dijaloga i zajedničke aktivnosti na izgradnji mira i pomirenja;
4. Participativno upravljanje, razvoj i jačanje organizacionih resursa i kapaciteta i obezbeđivanje institucionalne i finansijske održivosti organizacije.

9. MONITORING I EVALUACIJA

Monitoring i evaluaciju plana realizovaće koordinatori projekata. Interno će se kreirati godišnji akcioni planovi i pratiće se realizacija pojedinačnih aktivnosti. Godišnji izveštaj o radu organizacije biće predstavljen članovima Skupštine EHO.